

Upprättad av:

Denada Limani & Caroline Olsson

Miljö- och hälsoskyddsinspektörer

2026-02-12

Kontrollplanen för livsmedelskontrollen 2026–2030

Livsmedelslagstiftningen

Bygg- och miljönämnden, Ragunda kommun

Innehåll

1. Sammanfattning.....	2
2. Mål för myndigheterna i livsmedelskedjan.....	2
3. Ansvarsfördelning	5
4. Samordning	6
5. Befogenheter och resurser för kontrollen	7 6
6. Organisation och utförande av kontrollen.....	8
7. Åtgärder vid bristande efterlevnad av lagstiftningen	11 10
8. Uppföljning och utvärdering av kontrollen.....	11 10
9. Beredskap.....	12 11
10. Flerårig nationell kontrollplan.....	12 11
Bilaga 1 – Femårig kontrollplan.....	13 12

1. Sammanfattning

Denna kontrollplan är den operativa kontrollmyndighetens beskrivning av hur de krav som ställs på offentlig kontroll inom livsmedelskedjan uppfylls av myndigheten. Kraven finns bland annat i förordning (EU) 2017/625 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel.

Bygg- och miljönämnden i Ragunda Kommun är behörig kontrollmyndighet för kontroll utifrån livsmedelslagstiftningen. Nämnden ansvarar för att effektiv och ändamålsenlig kontroll utförs på de anläggningar, för vilka kommunen är kontrollansvariga enligt 23 och 25 §§ livsmedelsförordningen (2006:813), som är lokaliserade inom kommunens gränser. Ansvaret innefattar kontroll av dricksvatten, livsmedelshygien, spårbarhet och redlighet. Betydande arbetsuppgifter inom kontrollen är kontrollmetoderna revision, inspektion och provtagning samt att handlägga ärenden som registrering och riskklassning, utreda misstanke om matförgiftning, årligen rapportera till Livsmedelsverket och fatta beslut i frågor som rör avgifter, sanktioner och åtalsanmälan.

Bygg- och miljönämnden ansvarar för den operativa offentliga kontrollen av kommunens livsmedelsanläggningar, såsom tillagningskök, restauranger, livsmedelsbutiker, småskalig tillverkning av livsmedel samt dricksvattenanläggningar. Målsättningen är att samtliga anläggningar ska omfattas av kontroll under perioden ~~under perioden~~ 2026–2030.

2. Mål för myndigheterna i livsmedelskedjan

Livsmedelskedjan omfattar livsmedel, foder, djurhälsa, djurskydd, och växtskydd.

Gemensamma mål för myndigheterna inom livsmedelskedjan är att:

- Konsumenterna får säkra livsmedel inklusive dricksvatten, som är producerande och hanterade på ett acceptabelt sätt. Informationen om livsmedlen är enkel och korrekt.
- De livsmedelsproducerande växterna och djuren är friska och utgör inte någon allvarlig smittorisk.
- Verksamhetsutövarna i livsmedelskedjan får råd, service och kontroll med helhetssyn som underlättar deras eget ansvarstagande.
- De samverkande myndigheterna tar ett gemensamt ansvar för hela livsmedelskedjan, inklusive beredskap.

2.1 Gemensamma effektmål för myndigheterna i livsmedelskedjan

De övergripande målen för den offentliga kontrollen i livsmedelskedjan framgår av förordningarna (EG) nr 178/2002 och 2017/625. De nationella målen för livsmedelskontrollen finns i Sveriges nationella kontrollplan för livsmedelskedjan (NKP).

Kontrollen i livsmedelskedjan sträcker sig från jord till bord, vilket innebär att kontrollen ska vara riskbaserad, ändamålsenlig och verkningsfull.

Med utgångspunkt från de övergripande målen har fyra effektmål fastställts. Effektmålen utgår från fyra fokusområden som är säkert dricksvatten, mikrobiologiska risker, kemiska risker och information i livsmedelskedjan. För perioden 2026–2029 har Livsmedelsverket, Jordbruksverket och Kemikalieinspektionen valt ut fyra gemensamma fokusområden, för myndigheternas arbete:

- För att få säkert dricksvatten måste de negativa hälsoeffekterna orsakade av kemiska och mikrobiologiska ämnen i dricksvattnet minska.
- Minska antalet livsmedelsburna sjukdomar med fokus på campylobacter, listeria, ehec/vtec och norovirus.
- Minska hälsoeffekterna till följd av miljöföroreningar (fokus dioxiner och PCBer och PFAS), tungmetaller och mykotoxiner i livsmedelskedjan.
- Information om livsmedel och om livsmedelsproducerande djur och växter kan säkerställas genom hela livsmedelskedjan.

2.2 Fokusområden 2026-2030

För perioden 2026-2030 har Livsmedelsverket, Jordbruksverket och Kemikalieinspektionen valt ut fyra gemensamma fokusområden, för myndigheternas arbete. Dessa fokusområden är riskbaserad och likvärdig kontroll, verkningsfull kontroll, beredskap och spårbarhet. Varje kontrollområde berörs av ett eller flera fokusområden, men inte alla kontrollområden omfattas av alla fyra fokusområden. Syftet med utvalda fokusområdena är att alla myndigheter i landet ska ge företagarna en jämställd och likvärdig livsmedelskontroll.

2.2.1 Riskbaserad och likvärdig kontroll

En riskbaserad och likvärdig kontroll är en grundpelare i EU:s kontrollförfordning och avgörande för att uppnå en effektiv tillsyn i livsmedelskedjan. Det är också viktigt för företagen att kontrollen är riskbaserad och likvärdig för att undvika onödiga kostnader och osund konkurrens.

2.2.2 Verkningsfull kontroll

Målet med offentlig kontroll är att kontrollen ska leda till förbättringar hos verksamhetsutövarna. En verkningsfull kontroll innebär att den är baserad på gällande lagstiftning samt att den är tydlig, begriplig och får tydlig effekt.

2.2.3 Spårbarhet

Spårbarhet är en grundförutsättning för att säkerställa livsmedelssäkerhet, upptäcka bedrägerier och kunna återkalla produkter vid behov. Kraven på att kunna spåra ett steg framåt och ett steg bakåt gäller alla led i livsmedelskedjan och ska alltid kunna kontrolleras. I fokusområdet ingår även spårbarhetskontroll, vilket innebär att man spårar och kontrollerar mängden av en viss råvara.

2.2.4 Beredskap

Kontrollen i livsmedelskedjan behöver fungera även vid allvarliga störningar, kris eller krig. Beredskap är därför ett prioriterat fokusområde. Alla kontrollmyndigheter måste ha förmåga att fortsätta uppdraget samt agera snabbt och effektivt när situationen kräver det. Planen ses över regelbundet och uppdateras vid behov.

2.3 Kontrollmyndighetens mål för livsmedelskontrollen 2026

Miljö- och byggnämnden har följande mål för livsmedelskontrollen 2026:

- Offentlig kontroll ska under året genomföras enligt respektive anläggningstyps kontrollplan.
- Kontrollen ska planeras och utföras med fokus utifrån respektive anläggnings riskklassning, med fokus på de största hälsoriskerna och på det som på ett avgörande sätt kan vara vilseledande för konsumenterna.
- Använda de kontrollmetoder som är bäst lämpade för att upptäcka avvikelser i kontrollen samt säkerställa att dessa följs upp och åtgärdas inom utsatt tid.
- Kontrollen ska utföras i enlighet med Ragunda kommuns servicegaranti.

2.4 Kontrollmyndigheternas plan för kontroll 2026-2030

- Offentlig kontroll ska genomföras enligt respektive anläggnings kontrollplan.
- Vid varje kontrollbesök skall kontrollen planeras utifrån respektive anläggnings riskklassning.
- Deltagande i projekt från Livsmedelsverket, om dessa är motiverade för vår kontroll.
- Kontrollera spårbarhet hos de verksamheter som ska ha kontroll under år 2026 inom alla typer av livsmedelsanläggningar.

- Informera företagarna om att det finns gratis utbildningsmaterial att tillgå via Livsmedelsverkets hemsida, som lämpar sig för alla som arbetar med livsmedel.
- Fortsätta uppdatera handläggarrutinerna för högprioriterade inkommande ärenden utifrån ärendeprioriteringslistan
- Uppdatera kompetensförsörjningsplanen.

2.5 Fokusområden under 2026

Tillsynen under 2026 prioriteras utifrån den beslutade riskklassningen och den kontrollfrekvens som följer av denna.

Särskild prioritet ges även till verksamheter där planerade kontroller inte har genomförts tidigare år, bland annat på grund av avdelningens personalsituation.

3. Ansvarsfördelning

3.1 Behörig central myndighet

Den centrala myndigheten är Livsmedelsverket och de ska enligt 18 § i Livsmedelsförordningen (2006:813) utföra de uppgifter som enligt EG-bestämmelser kompletterade av Livsmedelslagen ankommer på en myndighet. Livsmedelsverkets uppdrag kommer från riksdag och regering och de ska arbeta för säker mat, säkert dricksvatten, att ingen blir lurad samt hållbara matvanor.

3.2 Behörig myndighet för kontrollen

Enligt 11 § i Livsmedelslagen (2006:804) anges att livsmedelskontrollen utförs av Livsmedelsverket, länsstyrelserna och andra statliga myndigheter och kommuner. I Ragunda kommun ansvarar Bygg- och miljönämnden för livsmedelskontrollen.

3.3 Ansvarsfördelning mellan de berörda myndigheterna

Enligt 23 § i Livsmedelsförordningen (2006:814) fördelas ansvaret för den offentliga kontrollen av livsmedelsanläggningar mellan Livsmedelsverket, Försvarsinspektören för hälsa och miljö, länsstyrelserna och kommunala nämnder.

3.4 Ansvarsfördelning inom den berörda myndigheten

Bygg- och miljökontoret ansvarar för kontroll av alla typer av livsmedelsanläggningar inom sitt ansvarsområde. Beslut och uppgifter delegeras i delegationsordning. För arbetsuppgifter som planerad kontroll och kontroll som ursprungligen inte var planerad, provtagning, rapportering, riskklassning samt registrering ansvarar den miljö- och hälsoskyddsinspektör som arbetar med området livsmedel. Livsmedelskontrollen för kommunen utgör ca 70% av en heltidstjänst.

Vid ledighet eller sjukdom så tar miljö- och hälsoskyddsinspektör som finns på plats, hand om klagomål och andra brådskande ärenden så som RASFF och misstänkta matförgiftningar. Rutin för handläggning av dessa ärenden finns i gemensam mapp för Bygg- och miljökontoret.

3.5 Opartiskhet på alla nivåer

Om miljö- och hälsoskyddsinspektören i ett ärende inte kan vara opartisk och risk för jäv finns, ska en annan inspektör eller Bygg- och miljöchef överta ärendet. När det endast finns en

inspektör på Bygg- och miljökontoret som har ansvaret över livsmedel, kan denne fortfarande bidra med kunskap och råd i ärendet men att någon annan på kontoret får ta beslut och ansvar över det ärendet. Om jävsituation ändå skulle uppstå finns möjlighet att använda kontrollpersonal från annan kommun. Det finns också möjlighet att ta ärendet till Bygg- och miljönämnden för beslut trots att delegation finns.

Enligt Bygg- och miljönämndens reglemente ska en ledamot eller en ersättare som avbrutit sin tjänstgöring på grund av jäv i ett ärende åter tjänstgöra, sedan ärendet har handlagts.

4. Samordning

4.1 Samordning mellan behöriga myndigheter

Förordning (EU) 2017/625 artikel 4.2 ställer krav på effektiv och verkningsfull samordning när fler än en myndighet är behörig att utföra kontroll inom ett och samma område. För att ärenden inte ska riskera att falla mellan stolarna tas kontakt med berörd myndighet vid tveksamhet om vem som har kontrollansvaret.

Nedan beskrivs några exempel på samordning.

Samordning med andra myndigheter sker bland annat genom:

- Erfarenhetsutbyte med andra kommuner.
- Varje år deltar handläggare i de länsmöten där representanter från Länsstyrelsen, länets kommuner och representant från Livsmedelsverket deltar. Deltagande i Livsmedelsverkets utbildningstillfällen.
- Bygg- och miljöchef deltar vid länets miljöchefträffar.
- Matförgiftningsutredningar sker i samarbete mellan kommunen, smittskyddsläkare, Länsstyrelsen och i speciella fall även Livsmedelsverket. Även andra kommuner kan involveras i utredningen.
- RASFF (Rapid Alert System for Food and Feed) är EU:s system för att snabbt kunna varna om livsmedel som är eller kan vara en risk för människors hälsa. RASFF är ett rapporteringssystem för livsmedelsrisker där alla kontrollmyndigheter är sammankopplade med varandra. Systemet bevakas dygnet runt. Det gör att vi i Sverige snabbt får information från andra länder om livsmedel som är eller kan vara en risk att äta. Även miljö- och byggnämnden har skyldighet att återrapportera samt rapportera i systemet. Uppföljning genomförs av Livsmedelsverket.

4.2 Samordning inom behöriga myndigheter

Samordningen av verksamheten sker genom olika typer av möten och personliga samtal, i kombination med skriftliga rutiner. Arbetet stöds även av Kontrollwiki, Livsmedelsverket webbaserade vägledningsverktyg för livsmedelskontrollen.

Varje månad har länets inspektörer livsmedelsmöten, där gemensamma frågor som rör livsmedelskontrollen diskuteras.

5. Befogenheter och resurser för kontrollen

5.1 Kontrollmyndighetens befogenheter

Miljö- och byggnämndens befogenheter inom livsmedelsområdet regleras huvudsakligen i Livsmedelslagen (2006:804), Livsmedelsförordningen (2006:813) och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625. Exempel på åtgärder som följer lagstiftningen är myndigheternas rätt till tillträde och upplysningar.

Enligt 22, 23 och 24 § livsmedelslagen har kontrollmyndigheten möjlighet att meddela förelägganden och förbud samt omhändertaga vara vid bristande efterlevnad.

Kontrollmyndighetens befogenheter finns beslutade i Ragunda kommuns delegationsordning för livsmedel. Delegationsordningen anger vem som har möjlighet att ta beslut i nämndens ställe. Med delegationsordningen är det möjligt att ta beslut utan onödiga förseningar så att nödvändiga åtgärder blir effektiva.

5.2 Kontrollpersonal och utrustning

Vid kontrollplanens upprättande och efter behovsutredning utgör området livsmedel ca 70% av en heltidstjänst. Tiden är enligt behovsutredningen varierande då ett antal kontrollobjekt kontrolleras olika år. Efter den nya riskklassningen av alla objekt och den kvarstående kontrollskulden som har sammanställs, utgör kontrollen för 2026 totalt 200 timmar för ordinarie kontroller, varav ca 22 timmar av dessa är kontrollskuld. Timmar för kontrollen baseras på livsmedelsverkets riktvärde för kontrolltid för de olika inriktningarna i riskklassningsmodellen.

När denna plan tas fram (2026-02-09) finns två livsmedelsinspektörer som har kunskap inom livsmedelskontroll och en inspektör inom dricksvatten som kan samarbeta vid behov. Förutom inspektör finns en administratör på heltid som fungerar som verksamhetsstödande för hela Bygg- och miljökontoret. Dessa ~~nya~~ tjänster täcker idag det behov som finns.

Vidare har samverkansavtal tecknats på området med Åre och Bergs kommun, för att kunna stötta och bidra med resurser och erfarenhet vid behov till organisationen

Utrustning och utrymme för omhändertagande av livsmedel finns tillgängligt för kontrollpersonalen. Inspektörer har tillgång till ett labb i kommunhusets källare där det finns utrustning för provtagning av både livsmedel och dricksvatten samt kyl och frys. Det finns även tillgång till skyddskläder och två termometrar varav en används som arbetstermometer och den andra är referenstermometer. Rutiner för kalibrering av termometrarna är upprättad och finns tillgänglig för alla inspektörer på Bygg- och miljökontoret. Det är inspektören som ansvarar för livsmedelskontrollen som har huvudansvaret för att termometrarna är kalibrerade och funktionsdugliga.

För att kunna utföra livsmedelskontroll har inspektören tillgång till bärbar dator med tillbehör, telefon med kamera, verksamhetssystemet Vision samt bil och el-cykel vid behov. Det finns även avtal med JUNO där inspektör kan få tillgång till lagstiftning samt beslut, domar och vägledningar för att bidra med kunskap i beslutsprocess i vissa ärenden.

5.3 Finansiering av kontrollen

Bygg- och miljönämndens offentliga kontroll av livsmedelsanläggningar finansieras med avgifter, enligt förordningen (2021:176) om avgifter för offentlig kontroll av livsmedel och vissa jordbruksprodukter. Förordningen är ny och ersätter den tidigare förordning med samma namn (2006:1166). Avgifter tas ut för registrering, riskklassning, planerad offentlig kontroll samt vid

händelsestyrd kontroll som till exempel vid bristande efterlevnad, befogade klagomål och befogade matförgiftningar.

Enligt förordning för offentlig kontroll av livsmedel och vissa jordbruksprodukter (2021:176) kommer debitering ske i efterhand efter utförd kontroll. Efterhandsdebitering kommer att göras för samtliga anläggningar under år 2026.

I den nya förordningen om avgifter för offentlig kontroll av livsmedel och vissa jordbruksprodukter (2021:176) finns det möjlighet för Bygg- och miljönämnden att debitera nedlagd kontrolltid med anledning av ett RASFF-meddelande. Den nya bestämmelsen anger att en avgift för nämndens nedlagda kontrolltid med anledning av ett RASFF-meddelande endast ska betalas av en aktör om det, efter det att aktören erhöll meddelandet, blivit nödvändigt för nämnden att vidta åtgärder för att spåra eller återkalla de varor som omfattas av meddelandet.

Ny taxa antogs av Kommunfullmäktige 2022-09-29, § 83. Taxan började gälla från 2022-11-01. Taxan är indexreglerad och får räknas upp årligen av Bygg- och miljönämnden utan att det tas som beslut i Kommunfullmäktige. Ny taxa är framtagen och väntas antas av kommunfullmäktige i april 2026.

5.4 Kompetenskrav och utbildning

Inspektören har tillräcklig grundutbildning för att kontrollera livsmedelsanläggningar (universitetsexamen med naturvetenskaplig inriktning). Generell kompetensutveckling sker genom deltagande i Livsmedelsverkets kurser.

Myndigheten strävar efter att kompetensen på enheten ska motsvara kraven i EG-förordning 2017/625.

Kompetensen hos organisationen i sin helhet och tjänstepersonerna utvärderas i medarbetarsamtal varje år.

6. Organisation och utförande av kontrollen

6.1 Registrering av kontrollobjekt

Enligt förordning (EG) nr 2017/625 om offentlig kontroll finns krav på att kontrollmyndigheten ska upprätthålla aktuella register över anläggningar som är föremål för kontroll. Enligt förordning (EG) 852/2004 om livsmedelshygien ska alla kontrollobjekt som Bygg- och miljönämnden har kontrollansvar för registreras.

Bygg- och miljönämnden använder verksamhetssystemet Vision för registrering och övrig diarieföring. Antalet registrerade livsmedelsanläggningar förändras kontinuerligt i takt med att nya verksamheter tillkommer och andra upphör. Aktuellt antal framgår av verksamhetssystemet Vision vid varje given tidpunkt. Registret över kontrollobjekten finns i Vision. Där framgår det bland annat vad det är för typ av verksamhet som bedrivs, vem som är verksamhetsutövare, var verksamheten bedrivs och aktuell riskklass.

Bygg- och miljönämnden uppdaterar registret kontinuerligt, till exempel efter utförd kontroll eller om information om ett kontrollobjekt har kommit in till myndigheten.

Vid bedömning om ett företag är ett livsmedelsföretag eller ej används lagstiftningens definitioner och Livsmedelsverkets vägledning om godkännande och registrering.

6.2 Riskbaserad kontroll livsmedelsanläggningar

Bygg- och miljönämnden använder Livsmedelsverkets modell för riskklassning. Modellen består av tre huvudkategorier som är vilken typ av verksamhet, vilka aktiviteter verksamheten har samt verksamhetens omfattning. Genom att verksamhetsutövaren skickar in uppgifter inom samtliga huvudkategorierna görs en poängslagning vilket ger ett resultat på antalet kontrollbesök inom fem år som ska genomföras av kontrollmyndigheten. Kontrollfrekvensen motsvarar den risk som kontrollobjektet kan ha, vilket innebär att anläggningar med hög risk får en kortare period mellan besökstillfällena. På de anläggningar där god efterlevnad har påvisats finns möjlighet för reduktion av antalet kontrolltillfällen. För att kontrollen skall vara ändamålsenlig skall objekten kontrolleras med avseende på inspektioner, revisioner och provtagningar med jämna mellanrum.

I ett separat planeringsdokument anges hur ofta kontroll ska ske utifrån anläggningens kontrolltillfällen och kvarstående kontrollskuld från tidigare år. Alla anläggningar får inte besök varje år. Det är möjligt för Bygg- och miljönämnden att lägga om planeringen och göra omprioriteringar, anläggningar med hög risk prioriteras först. Frekvensen för kontroll av livsmedelsanläggningarna beror på antalet kontrolltimmar objekten har. I nedanstående tabell redovisas frekvensen för kontrollintervallet fördelat på tilldelad årlig kontrolltid.

Tabell 2. Antal besök en anläggning får utifrån antalet kontrolltimmar.

Tilldelad kontrolltillfällen på 5 år	Kontrollintervall
1	1 besök var femte år
2	2 besök var femte år
3	3 besök var femte år
4	4 besök var femte år
5	1 besök årligen
10	2 besök årligen

I planeringsdokumentet har varje anläggning delats in i en bransch. I tabellen nedan redovisas uppdelningen mellan varje verksamhetstyp.

Tabell 3. Antalet livsmedelsanläggningar som finns registrerade i kommunen februari 2026 fördelat på verksamhetstyp.

Bransch	Antal
Restaurang- catering- och barverksamhet	49
Detaljhandel	12
Transport och lager	0
Partihandel	0
Kontaktmaterial	0
Vattenverk	21
Totalt	82

6.3 Rutiner för utförande av kontroll

Bygg- och miljönämnden utför både oanmälda och föranmälda kontroller. Huvudprincipen är att kontrollerna ska vara oanmälda. Vid kontrollen används checklistor som stöd. Checklistans innehåll baseras på vilket typ av kontrollobjekt som kontrolleras. De lagstiftningsområden som ska kontrolleras bestäms bland annat av kontrollplanen och tidigare besök. Lagstiftningsområden som ska kontrolleras för de olika branscherna anges i bilaga 1. De lagstiftningsområdena som är markerade ska prioriteras i kontrollen.

6.4 Rapportering av kontrollresultat

Vid kontroll meddelas livsmedelsföretagen muntligt om kontrollresultatet. Kontrollresultat dokumenteras enligt förordning (EU) 2017/625 artikel 13, i kontrollrapport som förmedlas till livsmedelsföretagen. Alla kontrollresultat (kontrollrapport) dokumenteras och bevaras i verksamhetssystemet Vision.

Sveriges nationella kontrollplan ska enligt artikel 113 i förordning (EU) 2017/625 följas upp varje år genom en rapport till Europeiska kommissionen. För att Livsmedelsverket ska kunna utföra rapporteringen behöver de lokala kontrollmyndigheterna lämna uppgifter till Livsmedelsverket som rapporterar vidare till EU-kommissionen. Sammanställning av alla tillsynsbesök som Bygg- och miljönämnden utfört rapporteras därför till Livsmedelsverket genom den årliga Myndighetsrapporteringen.

6.5 Provtagning och analys

Bygg- och miljönämnden anlitar SGS Analytics Sweden för analys av prover uttagna i offentlig kontroll. SGS är ackrediterade och används som laboratorium för hela Jämtland då det genomfördes en gemensam upphandling. Om nämnden skulle anlita annat företag för analys av andra typer av prover så försäkrar nämnden sig om att även detta laboratorium är ackrediterat.

Provtagning genomförs både som ett led i att säkerställa att företagens rutiner inom egenkontrollen fungerar samt vid utredningar vid misstanke om matförgiftning. Förutom provtagningar vid misstänkt matförgiftning och för att säkerställa företagarens egenkontroll sker även uttag av livsmedelsprover inom de riksprojekt som anordnas av Livsmedelsverket.

Alla resultat från provtagningar kommuniceras till verksamhetsutövaren som även får en översiktlig förklaring till de olika parametrarna. Resultaten skannas in och diarieförs, original förvaras i akt i arkivet. Resultaten rapporteras även in till Livsmedelsverket, via myndighetsrapporteringen som sker årligen.

6.6 Öppenhet i kontrollen

I Sverige regleras öppenheten i kontrollen främst av tryckfrihetsförordningen (1949:105) och Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). I korthet innebär detta att alla myndigheter är skyldiga att föra register över de allmänna handlingar som finns hos myndigheten. Ett sådant register kallas vanligtvis för diarium. I diariet registreras uppgifter om dels de handlingar som kommer in till myndigheten, till exempel brev och ansökningar, dels de handlingar som upprättas vid myndigheten, till exempel beslut och kontrollrapporter.

Vem som helst har rätt att begära att få se en handling som finns hos en myndighet. En allmän handling är vanligen också offentlig, det vill säga vem som helst får ta del av den. Vissa handlingar kan dock vara sekretessbelagda, alltså hemliga. Detta skall prövas av myndigheten utifrån gällande lagstiftning när någon ber att få ut en handling.

Efter varje kontrolltillfälle upprättar Bygg- och miljönämnden en kontrollrapport och vid behov ett beslut. Kontrollrapporter och beslut finns i myndighetens verksamhetssystem samt utskrivna på papper i arkiv. Detsamma gäller med andra handlingar som till exempel analysresultat. Dessa handlingar lämnas ut vid förfrågan efter en sekretessprövning. Kontrollrapporter och beslut kan även skickas till andra berörda, till exempel fastighetsägare för kännedom om brister i lokalen har upptäckts vid kontroll. Myndighetens kontrollplan beslutas av Bygg- och miljönämnden. Kontrollplanen finns tillgänglig på Ragunda kommuns hemsida i kallelsen för nämnden samt att den liksom kontrollrapporter och andra handlingar även kan begäras ut.

7. Åtgärder vid bristande efterlevnad av lagstiftningen

Bygg- och miljökontoret vidtar åtgärder vid bristande efterlevnad enligt artikel 138.2 i förordning (EU) nr 2017/625. Enligt artikel 139 i samma förordning ska sanktionerna vara effektiva, proportionella och avskräckande. Det innebär att vid konstaterande avvikelse mot lagstiftningen kommer det följas upp med en uppföljande kontroll. En uppföljande kontroll kan vara en inspektion, revision, provtagning eller att företagaren kan visa upp att åtgärder vidtagits för att avhjälpa bristen. Det kan vara genom att skriftligt, bildligt eller muntligt redovisa för kontrollmyndigheten att avvikelsen är åtgärdad.

De avvikelser som inte åtgärdas av företagaren leder till sanktioner. Livsmedelsverket har en vägledning inom området sanktioner i livsmedelslagstiftningen som kan användas. Vägledningen behandlar administrativa ingripanden på livsmedelsområdet samt tar upp det område som är straffbelagt, dvs. kan leda till åtal och dom. Vägledningen är inte rättsligt bindande men ger exempel och rekommendationer vid bedömning och tillämpning av lagstiftningen. Bygg- och miljönämndens juridiska befogenheter att vidta åtgärder som förelägganden, förbud eller begränsningar vid bristande efterlevnad finns bland annat i artikel 138 i förordning (EG) 2017/625.

Inom den egna myndigheten så regleras de juridiska befogenheterna i en delegationsordning. Att kontrollpersonal får kontinuerlig träning och fortbildning i förvaltningsrätt och andra regler är av stor betydelse för att beslut ska kunna fattas på ett effektivt och rättssäkert sätt.

Bygg- och miljönämnden är skyldig att anmäla misstanke om brott mot livsmedelslagen förutsatt att överträdelsen är straffbelagd.

8. Uppföljning och utvärdering av kontrollen

8.1 Uppföljning

För att säkerställa att kontrollplanen följs ska uppföljning göras, kvartalsvis eller om behov finns oftare. Uppföljning av kontrollplanen med tillhörande planeringsdokument redovisas till nämnd vid två tillfällen per år. Därutöver sker uppföljning även genom uppdatering av rutiner och internkontroll.

Vid uppföljning av att kontrollen fungerar, ska följande beskrivas vid redovisning till nämnden.

1. Utifrån uppdraget beskriva vad som ska göras.

Detta sker exempelvis genom formulering av mål och strategier

för hur målen ska nås, genom prioriteringar och aktiviteter med mera.

2. **Se till att personalen kan göra det som ska göras, på rätt sätt.**
Detta sker exempelvis genom utformande av organisation och policys, instruktioner, handledningar, deltagande i utbildningar, införskaffande av utrustning med mera.
3. **Kontrollera att det som ska göras blir utfört, på rätt sätt.**
Detta sker exempelvis genom en regelbunden internkontroll och att man utvärderar verksamheten. I Ragunda sker verksamhetsuppföljning vid fyra tillfällen per år. Resultatet ska återkopplas in i verksamheten och användas till förbättringar.
4. **Vidta åtgärder om det som ska göras inte blir gjort, eller görs på fel sätt.**
Detta sker exempelvis genom förbättrande av rutiner, kompetensutveckling, omprioriteringar med mera. Kontinuerlig utveckling av verksamheten.

8.2 Revisioner

Bygg- och miljönämndens livsmedelskontroll revideras externt av Länsstyrelsen i Jämtland enligt artikel 6 i förordning (EG) nr 2017/625. Senaste revisionen var före 2021. Syftet med revision är att granska en kontrollmyndighet för att se om kraven i förordning (EG) nr 2017/625 uppfylls. Därutöver är syftet även att fortsätta förbättra livsmedelskontrollen. Sverige samarbetar med de övriga nordiska länderna om oberoende granskning av ländernas revisionssystem.

8.3 Utvärdering

I samband med uppföljningen av kontrollplanen görs även en utvärdering av den planerade kontrollen. Därutöver sker utvärdering även i Bygg- och miljönämndens internkontroll.

9. Beredskap

Enligt artikel 115.1 i förordning (EU) nr 2017/625 ska kontrollmyndigheten upprätta beredskapsplaner som ska kunna användas som stöd vid krissituationer. Beredskapsplaner finns hos respektive myndighet. Principer för krishantering och system för samverkan mellan myndigheter finns i förordning (2006:942). Ragunda kommuns krishanteringsplan för livsmedel och dricksvatten är beslutad i Bygg- och miljönämnden 2016-03-08, BMN § 18.

10. Flerårig nationell kontrollplan

I Sveriges fleråriga nationella kontrollplan för livsmedelskedjan beskrivs hur den offentliga kontrollen i hela livsmedelskedjan är organiserad, hur den genomförs och hur den utvecklas. Där finns även övergripande mål som är gemensamma för alla myndigheter som ansvarar för offentlig kontroll i livsmedelskedjan samt operativa mål inom lagstiftningens olika områden och aktiviteter för att nå målen.

Kontrollplanen finns på [NKP-webben](#)

Bilaga 1 – Femårig kontrollplan

Bransch	Lagstiftningsområde	2026	2027	2028	2029	2030
Restaurang- catering- och barverksamhet	A. Administrativa krav	X	X	X	X	X
	B. Allmän livsmedelsinformation	X	X	X	X	X
	C. Särskild märkning och information		X		X	X
	D. Skyddade beteckningar	X		X		
	G. Livsmedel för specifika grupper					
	H. Spårbarhet	X	X	X	X	X
	J. Grundförutsättningar, hygien	X	X	X	X	X
	K. HACCP-baserade förfaranden	X	X		X	X
	O. Övrigt					
Detaljhandel	A. Administrativa krav	X	X	X	X	X
	B. Allmän livsmedelsinformation	X	X	X	X	X

	C. Särskild märkning och information		X		X	X
	D. Skyddade beteckningar	X		X		
	G. Livsmedel för specifika grupper					X
	H. Spårbarhet		X		X	X
	J. Grundförutsättningar, hygien	X	X	X	X	X
	K. HACCP-baserade förfaranden	X		X	X	
Vattenverk och övriga dricksvattenanläggningar	O. Övrigt					
	N. Särskilda regler för dricksvattenanläggningar	X	X	X	X	X

